

Björkhagaskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Verksamhetsformer som omfattas av planen:
Förskoleklass, Grundskola åk 1-6 och Fritidshem samt
särskolan.

Läsår: 2017-2018

*-En skola skall vara trygg och säker
utan våld och sår som inte läker-*

Vår gemensamma vision

”Vi vill ha och arbetar för en skola fri från all diskriminering och all annan kränkande behandling.”

Alla elever och vuxna deltar i skolans verksamheter med glädje och tillfredsställelse.

Värdegrund för Björkhagaskolan

Vi vill att alla våra barn ska känna trygghet.

Vi arbetar vi med att skapa fasta rutiner och tydliga gränser. Vi vidtar åtgärder vid mobbing och diskriminering. Vi hjälper till att lösa konflikter.

Vi anser att alla ska visa varandra respekt.

Vi arbetar med att skapa ett gemensamt förhållningssätt och gemensamma regler inom våra verksamheter.

Vi vill att alla våra barn ska känna framtidstro och lust att lära.

Vi arbetar med olika metoder och strategier för att skapa en god arbetsmiljö så att alla elever ska kunna nå kunskapskraven.

Vi vill att alla på vår skola ska känna gemenskap och uppmuntra varandra.

Vi har gemensamma dagar då vi blandar våra klasser, ex fadderverksamhet, lekdagar, pyssel vid högtider, traditioner, friluftsdagar etc.

Planen gäller från

2017-08-15

Planen gäller till

2018-08-15

Läsår

2017 – 2018

Delaktighet

Elevernas delaktighet

Eleverna har deltagit i underlaget till denna plan via de utvärderingar som gjorts med enkäter från kommunen och i klasserna och i elevrådet (husmodellen). Man har i klasserna arbetat med diskussioner, samtal och kartläggning, även på utvecklingssamtal har detta tagits upp. På fritidshemmet har eleverna deltagit via kommunens enkäter och fritidshemmets egna kartläggningar. I arbetet med denna plan görs eleverna delaktiga via elevråd, arbete i respektive klass och på fritidshemmet.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavares utvärderingar av trygghetsarbetet på skolan sker via skolverkets enkät, kommunens enkät samt det som uppkommit på utvecklingssamtal och på föräldramöten. Planen ligger på vår hemsida, vilket gör att samtliga vårdnadshavare har tillgång till den.

Personalens delaktighet

Personalen utvärderar delområdena rastverksamhet, elevers trygghet, rastkul, tryggt klassrumsklimat, fadderverksamhet, åldersblandade elevgrupper och språkbruk. De har tagit del av föräldra- och elevenkäter och relaterat det till det egna arbetet. Utöver ovanstående underlag har man på fritidshemmet utvärderat via de metoder och arbetsformer för måluppfyllelse som används på fritidshemmet. Detta ligger som en del i grunden till denna likabehandlingsplan.

Förankring av planen

Planen förankras hos eleverna via klassarbete, på elevråd och i arbetet på fritidshemmet. För vårdnadshavare kommer planen att förankras via föräldramöten, i samtal med föräldrar, samt rektors information. Planen ligger på vår hemsida. Förankring i personalgruppen kommer att ske på arbetsplatsträffar, på gemensamma studiedagar och i det egna arbetslaget.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Utvärderingen av innehållet i planen har skett via kommunens enkäter och klassrumsenkäter både från vårdnadshavare och elever. Vi har även utvärderat i elevrådet, i klasserna och på fritidshemmet. Vidare har utvärdering skett i det systematiska kvalitetsarbetet inom de olika personalkategorierna i skolan och på fritidshemmet. Detta har tagits upp i ledningsgrupp och på EHT. Elever, vårdnadshavare, personal och skolledning har deltagit i utvärderingen.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan i skolan

När det gäller trygghet på skolan har vi ökat från 3,5 (2015-2016) till 3,62 föregående läsår, av möjliga 4 från elevenkäten.

Raster

Nya uteförrådet för lekmaterial är i bruk. Rastskojet har pga personalbrist lagts ner. Rastvärdarna behöver cirkulera och vara extra observanta på otrygga platser på skolgården.

Arbetet med vårdat språk

På skolan har vi fortfarande ett språk med mycket svordomar och en hel del kränkande ord och kommentarer.

Fadderverksamheten

Vi har fadderverksamhet på skolan.

Kamratstödjare.

Alla arbetslag har läst skolverkets material kring kamratstödjare, alla har fått möjlighet att ge sin synpunkt på detta. Vi tar under läsåret beslut i denna fråga.

Arbetsklimatet i klassrummen.

Vi har goda resultat, men behöver fortsätta och hålla i arbetet. Likabehandlingsarbetet i klasserna har påbörjats, med information till eleverna kring de lagar som gäller.

Gemensamma regler.

Personalen har diskuterat reglerna och gjort förbättringar. Alla klasser har gått igenom reglerna och diskuterat dessa.

Alla elever ska känna till diskrimineringsgrunderna och förstå dem

Alla klasser har fått information.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan på fritidshemmet

På fritidshemmet visar trygghetsenkäten 3,78 från eleverna och från vårdnadshavare 3,79 när det gäller upplevelsen av att barnet har kamrater. Personalens siffror via sociogram visar att ca 10 % har svårt med kamratrelationer.

Framgångsfaktorer:

Arbetet med relationer vuxna/elever och elever/elever har gett resultat. Arbetet fortsätter.

Arbetet med lekskicklighet, leklådor och att lotta slumpvis valda lekkamrater. Arbetet fortsätter.

Arbetet med att gå till botten med konflikter och arbetet med ansvarsbarn. Arbetet fortsätter.

Gemensamma behov på skolan och i fritidshemmet

Det finns elever med ett beteende som framkallar oro hos andra. Detta har vi inte redskap för i alla situationer och vi behöver skaffa oss större kunskaper under nästa läsår. Vi behöver arbeta med ett gemensamt förhållningssätt.

Vi har nu startat ett trygghetsteam som på ett bättre sätt säkerställer arbetet med elevers trygghet tillsammans med övrig personal och ledning.

Årets plan ska utvärderas senast

2018-06-20

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Utvärderas i arbetslagen

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor

Kartläggning av trygghetsarbetet

Kartläggningsmetoder

Kartläggning görs via enkäter, diskussioner i klassråd, elevråd och på fritidshemmet, observationer, sociogram, kontaktbarometer (relationskontroll). Läget på skolan tas också upp på klasskonferenser och på EHT. Trygghetsteamet sammanställer kränkingsanmälningar.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling utifrån elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund **eller** kränkning utifrån diskrimineringsgrunderna som är kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Via klassråd, fritidshemsråd och elevråd. Eleverna är även delaktiga via enkäter.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personalen i skolan och på fritidshemmet är de som till stor del genomför kartläggningen via enkäter, sociogram, kontaktbarometer, observationer och via klassråd och fritidshemsråd.

Resultat och analys

Behov av utveckling i skolan och på fritidshemmet:

Vuxna finns inte på de ställen där "det händer saker".

Vuxna behöver placera sig bättre när de är rastvärdar. Alla är nu informerade om de förbättrade utreglerna.

Det förekommer ett ovårdat språk bland eleverna som missgynnar trygghetskänslan.

Alla elever har arbetat med frågorna kring likabehandlingsplanen. Alla elever har dock inte alltid en förståelse av sitt eget ansvar vid händelser, och inte heller insikt om lagens innebörd.

Främjande insatser

Gemensam förståelse för diskrimineringsgrunderna

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling som avser kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Mål och uppföljning

Alla medarbetare ska vara väl förtrogna med diskrimineringsgrunderna och vi ska skapa en gemensam förståelse inför arbetet med likabehandling i klasser och på fritidshemmet.

Insats

Trygghetsteamet kommer att fördjupa sina kunskaper för att fortsätta arbeta med all personal på APT och studiedagar. De besöker klasserna och tar upp frågorna.

Ansvarig

Trygghetsteam och ledning

Datum när det ska vara klart

2018-08-15

Kompetens att möta/se/planera för alla elever

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

Elever med oro och som skapar oro, ska kunna fungera tillsammans utan oro.

Alla elever ska fungera med varandra. (förslag)

Insats

Elevnära arbetslag arbetar för att få en helhetssyn och samsyn kring eleverna, elevers behov och ett gemensamt förhållningssätt.

All personal deltar skolverkets utbildning *Specialpedagogik för lärande*.

Ansvarig

Ledningsgrupp, rektorer

Datum när det ska vara klart

2018-08-08

Trygghetsteamet på vår skola

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling och diskriminering (kränkningar som avser kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder).

Mål och uppföljning

Teamet ska vara de som har fördjupade kunskaper i det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet beträffande diskriminering och kränkande behandling.

Trygghetsteamet ska ta fram konflikthanteringsmodell.

Trygghetsteamet ska ta fram en åtgärdstrappa.

Trygghetsteamet ska initiera en elevvänlig version av likabehandlingsplanen där det framgår hur vi arbetar med likabehandlingsarbetet på vår skola.

Insats

Teamet utbildas i frågorna kontinuerligt, utifrån behov. Vid ombildning av teamet behövs extra insatser.

Ansvarig

Ledning

Datum när det ska vara klart

2018-08-15

Stödjande elevansvarsgrupper.....

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling och diskriminering (kränkningar som avser kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder).

Mål och uppföljning

Vi ska utveckla vårt arbete med elevers delaktighet i trygghetsarbetet på skolan, t.ex. genom elever som ansvarar för lekar på raster eller **varierande elevgrupper som ansvarar för klimatet i klassen.**

Insats

Personalen skaffar sig kunskap och för diskussioner om det bästa för vår skola.

Ansvarig

Trygghetsteamet

Datum när det ska vara klart: Maj 2018

Förebyggande åtgärder

Raster

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling och diskriminering (kränkningar som avser kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder).

Mål och uppföljning

Alla elever ska vara trygga ute på skolgården, i skolan och på fritidshemmet. Detta följs av elevrådet via **husmodellen**. ??

Åtgärd

Vuxna ska finnas "där det händer saker". Vuxna behöver placera sig på identifierade platser där elever upplever otrygghet.

Rastvärdsschemat ska vara färdigt vid skolstart. Det ska utgå från elevers behov, klasser med behov av stort stöd i konflikthantering t.ex. behöver fler rastvärdar.

Motivera åtgärd

Elevrådets kartläggning visar att personal inte alltid finns på platser på skolgården där elever känner oro.

Ansvarig

Rektor

Datum när det ska vara klart

Maj 2018

Elevnära likabehandlingsarbete

Områden som berörs av åtgärden

Skolans likabehandlingsplan

Mål och uppföljning

Alla elever ska vara trygga på skolan och i fritidshemmet. Behövs detta

Alla elever ska ingå i det systematiska vardagsnära arbetet med likabehandling i skolan och på fritidshemmet.

Eleverna ska känna till att det finns en lagstiftning kring diskriminering i skolan och på fritidshemmet.

Åtgärd

Vi har hitta en arbetsform/ arbetsätt där vi arbetar mer konkret och elevnära i respektive elevgrupp i likabehandlingsarbetet, inklusive diskrimineringsgrunderna, i skolan och på fritidshemmet, minst en gång/läsår. Vi behöver hitta strategier att arbeta med klasser som har mer behov i olika situationer där vi kan ge dem mer stöd. Trygghetsteamet besöker varje klass vid minst ett tillfälle per läsår, då diskrimineringsgrunderna går igenom. förslag

Motivera åtgärd

Alla är inte trygga på skolan och i fritidshemmet, vilket vi måste arbeta med på ett bättre sätt. Eleverna ska medverka i arbetet med likabehandling, och vi tänker att om varje elevgrupp arbetar med sin egen vardagsnära likabehandlingsarbete och allvaret i detta kommer tryggheten att öka. Det vardagsnära likabehandlingsarbetet främjar tryggheten hos eleverna. förslag

Ansvarig

Rektor, **klasslärare i skolan och lärarna på fritidshemmet** all personal??, Trygghetsteamet

Datum när det ska vara klart

Maj 2018

Traditioner kring elevnära arbete

Områden som berörs av åtgärden

Skolans likabehandlingsplan

Mål och uppföljning

Alla elever ska vara trygga på skolan och i fritidshemmet

Åtgärd

De första tre veckorna på läsåret arbetar vi extra intensivt för att främja gemenskap och trygghet i klasserna och i fritidshemsgrupperna, ett kompisstema. Våra traditioner, lekdagar, pyssel, aktiviteter vid högtider etc, behöver bli mer förankrade i verksamhetsplaneringen och skrivas in i årshjul och terminsplan.

Motivera åtgärd

Alla är inte trygga på skolan och i fritidshemmet vilket vi måste hålla i vårt arbete med att skapa trygghet. **Vi behöver ha mer framförhållning i dessa frågor. ??**

Ansvarig

Rektor, klasslärare i skolan och lärarna på fritidshemmet **all personal?**, Trygghetsteamet

Datum när det ska vara klart

Maj 2018

Rutiner vid akuta situationer

Policy

På Björkhagaskolan skall ingen elev bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

All personal arbetar aktivt för att förhindra alla former av kränkningar, diskriminering och trakasserier.

Om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier sker skall åtgärder omedelbart vidtas för att dessa skall upphöra.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Vi har på skolan arbetat aktivt med att personalen bygger relationer med eleverna för att skapa tillit och förtroende, och att eleverna ska ha någon vuxen den har tillit till. Vi har arbetslag som täcker hela elevens vistelse på skolan och på fritids. På fritids har personalen delat upp eleverna mellan sig utifrån behov, vilket gör att ansvaret för att upptäcka när elever ändrar sitt beteende på ett oroväckande sätt upptäcks tidigare.

Vid utevistelsen på fritids och i skolan finns det alltid vuxna ute **vid behov**??

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Elever och vårdnadshavare kan vända sig till de vuxna de har förtroende för och till medlemmar i elevhälsoteamet.

Rektor Björkhagaskolan

Elisabeth (Lisa) Persson, elisabeth.persson@soderkoping.se

Telefon: 0121-185 61

Biträdande rektor Björkhagaskolan

Håkan Wetell, hakan.wetell@soderkoping.se

Telefon: 073-030 58 41

Skolsköterska

Sara Pernehed

sara.pernehed@soderkoping.se

Telefon: 0121-182 23

Skolkurator

Björn-Olov Magnusson

bjorn-olov.magnusson@soderkoping.se

Telefon: 0121-184 76

Mobil: 070-256 98 20

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

1. En anställd som upptäcker pågående kränkningar/trakasserier skall genast ingripa och anmäla till rektor. Då den akuta situationen åtgärdats meddelas elevernas klasslärare/fritidslärare.

2. En anställd som på annat sätt får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt av trakasserier/kränkande behandling anmäler till rektor och informerar klasslärare/fritidslärare.

3. Klasslärare/fritidslärare och ytterligare en person talar med den elev som kan ha blivit utsatt för kränkningen.

- Samtal för att klargöra vad som har hänt och om det har hänt tidigare.
- Förklara att kränkningar ej får förekomma och att skolan nu kommer att åtgärda detta.
- Bestäm en tid för uppföljning ca en vecka senare, men klargör även att eleven genast ska komma till en vuxen som eleven har förtroende för - namnges, om något händer innan dess.
- Samtalet dokumenteras.

4. Klasslärare/fritidslärare och ytterligare en person talar sedan med den/de elever som kan ha utfört kränkningen för att klargöra vad som har hänt.

- Om flera elever har deltagit talar de vuxna med dem en och en.
- Dokumentera samtalen.

5. Om det visar sig att trakasserier/kränkningar har skett: klasslärare/fritidslärare och ytterligare en person förklarar för eleven som har utfört kränkningen att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att de genast ska upphöra.

- Bestäm en tid för uppföljning ca en vecka senare. Om flera elever har deltagit i kränkningarna talar de vuxna med dem en och en.
- Om det uppkommer svårigheter/ oklarheter kontaktas trygghetsteamet för det fortsatta arbetet.
- Den i trygghetsteamet som blir kontaktad beslutar hur arbetet ska gå vidare.
- Samtalen dokumenteras.

6. Inblandade elevers vårdnadshavare kontaktas samma dag och får veta vad som har hänt och vad som nu har beslutats. Samtalen dokumenteras.

7. Rektor informeras om vad som har skett och vad som har gjorts. Ärendet dokumenteras på kränkingsblankett.

8. Eleverna hålls under uppsikt.

9. Uppföljande samtal hålls enligt planering i steg 2 och 3. Därefter kontaktas vårdnadshavarna för att delges information om hur det har gått. Eleverna hålls även fortsättningsvis under uppsikt. Samtalen dokumenteras.

10. Om kränkningarna eller trakasserier inte har upphört kallas de elever som kränker/trakasserar tillsammans med vårdnadshavare till samtal hos rektor och någon ur trygghetsteamet och/eller någon ur elevhälsoteamet. En handlingsplan upprättas för att komma till rätta med problemet. En tidsplan för uppföljning upprättas. Samtalet dokumenteras.

11. Handlingsplanen följs upp i ett nytt samtal med elev, vårdnadshavare, rektor och någon ur trygghetsteamet och/ eller någon ur elevhälsoteamet. Även detta samtal dokumenteras.

• Vid allvarliga trakasserier/kränkningar kontaktas de inblandade elevernas vårdnadshavare direkt. Rektor kallar till möte (se steg 10-11). Det kan dessutom vidtas ytterligare åtgärder, till exempel kontakt med andra myndigheter som socialtjänst eller polis.

Rutiner för ärende till trygghetsteamet, Björkhagaskolan

1. Ärende inkommer från personal, elev eller förälder. Är detta akut eller något som, trots försök, inte kunnat lösas?
2. Rutin att vara två vid möte med elev, en som för diskussionen framåt och en som för anteckningar. Vi bedömer vilken personal som deltar i samtalet. I den mån det är möjligt kan eleven ha inflytande över vilken personal som deltar i samtalet.
3. Utredningen börjar. Den utsatta eleven är den vi först samtalar med. Vi läser upp våra anteckningar för eleven i slutet av samtalet för att få bekräftat att vi uppfattat allt korrekt. Informera om att rektor kommer att kontaktas i ärendet.
4. Innan den utsättande eleven tas in pratar teammedlemmarna ihop sig om hur nästa samtal ska genomföras.
5. Samtal med den/de som utfört kränkningen. Låt först eleven själv berätta vad som hänt, utan att avbryta eller ställa frågor. Försök att reda ut vad som hänt utifrån de båda berättelserna. Markera att det inträffade inte är okej. Informera om att rektor kommer att kontaktas i ärendet.
6. Analysera läget. Vilka åtgärder behöver vidtas? Hur och när ska ärendet följas upp och av vem.
7. Någon ur trygghetsteamet kontakter vårdnadshavare till samtliga elever per telefon. Om vårdnadshavare så efterfrågar ordnas ett möte.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

1. Händelsen anmäls till klasslärare, fritidslärare, elevhälsoteam eller annan vuxen på skolan som eleven har förtroende för.
2. Mottagaren av anmälan anmäler händelsen till rektor.
3. Vårdnadshavare informeras. Ansvarig för att detta sker är rektor.
4. Rektor anmäler till sin chef/förvaltning.
5. Rektor ansvarar för att utredning sker. Samtal förs med samtliga berörda parter. Samtalen dokumenteras. Rektor ansvarar för att lämpliga åtgärder vidtas. Åtgärder som sätts in bör leda till långsiktiga lösningar. Det bör alltid övervägas om åtgärder också ska vidtas i syfte att förändra strukturer och förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå. I fall av allvarliga kränkningar/trakasserier avgör rektor, eventuellt tillsammans med sin chef, om ärendet kräver disciplinära åtgärder eller ska anmälas till annan myndighet. Rektor informerar den anställde om rätten till fackligt stöd. Åtgärderna dokumenteras. Rektor följer upp ärendet med elev och vårdnadshavare. Rektor träffar regelbundet den personal som har kränkt eleven och följer upp ärendet. Utredning och åtgärder utvärderas och dokumenteras. Uppföljningen dokumenteras.

Rutiner för uppföljning

När åtgärder sätts in följs dessa upp samma vecka de hänt av klasslärare, fritidslärare eller medlem i trygghetsteamet. En bedömning görs om det finns behov av ytterligare en uppföljning följande vecka. Om bedömning görs att det blir ett långvarigt arbete och med återkommande uppföljningar hanteras ärendet av trygghetsteamet till man bedömer att ärendet utretts.

Rutiner för dokumentation

Vid misstanke och händelser gällande kränkande behandling dokumenteras hela händelseförloppet inklusive uppföljningar tills de inblandade anser att händelsen är löst, och ansvarige garanterar att ärendet är löst och ärendet avslutat. Detta dokumenteras på kommunens gemensamma blankett för dokumentation *Diskriminering och annan kränkande behandling inklusive händelserapport* av klasslärare/fritidslärare alt. av den i trygghetsteamet som tagit över ärendet. I ärenden där rektor deltar ansvarar rektor för att dokumentation sker.

Ansvarsförhållande

Rektor har det övergripande ansvaret för att dokumentet är ett levande dokument och att det är en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Varje medarbetare har ansvar för att vara väl införstådd vad likabehandlingsarbetet medför i praktiken. Trygghetsteamet ansvarar för att uppdatera utifrån de underlag som framkommer vid årliga uppföljningar/utvärderingar etc. som rör likabehandlingsarbetet och därmed likabehandlingsplanen.

Ansvariga för planen

Rektor och biträdande rektor tillsammans med vårt trygghetsteam bestående av medarbetare från skolan och fritidshemmet.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A i betyg, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam. James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta.
[trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall.
[trakasserier]